

III. Wéber-Simon Kriszta

A békéscsabai Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola elvégzése után tanári diplomáját a Pécsi Tudomány Egyetem Művészeti Karán szerezte ének-zenetanár és karvezető szakon. 2004 szeptemberétől a Pécsi Széchenyi István Gimnáziumban tanít ének-zenét, drámát, és kórust is vezet.

A kórus szeretetének köszönhetően mind a mai napig aktív tagja három együttesnek (pécsi Schola Cantorum Sopianensis, Pécsi Székesegyház Palestrina Kórusa, Szekszárdi Madrigálkórus). Mindhárom énekkart Jobbágy Valér vezeti, aki Wéber-Simon Kriszta egykori tanára volt az Egyetemen, jelenleg pedig a Zeneakadémián tanít. A két világi kórossal több nemzetközi kórusversenyen vett már részt, az egyházi kórossal pedig latin nyelvű misén szolgál. Pedagógusként minden erejével arra törekszik, hogy az értékes zene által nyújtott kincs ne tűnjön el a mai fiatalok életéből.

A Kodály év keretében volt szerencsém részt venni a Psalmus Humanus művészetpedagógiai Egyesület, 2017. szeptember 22. és 24. között megrendezésre kerülő továbbképzésen. Nagy izgalommal vártam, mit kaphatok a három nap alatt. Vasárnap 17 órakor megállapítottam, sokkal többet, mint reméltem.

K. Udvari Katalin, a „PSALMUS” elnöke és alapítója fogadta az ország minden tájáról érkező kollégákat. 19 fő gyűlt össze. Volt, akik korábbról már ismerték egymást, de a harmadik nap végére – remélem más is így érzi – új barátságok, kapcsolatok szövődtek köztünk.

Katalin tanárnőtől megtudhattuk, hogy az Egyesület Szentgyörgyi Albert – Emberi Zsoltár című versét alapul véve kapta a nevét.

*„Uram, nem tudom ki vagy,
De hozzád fordulok nagy bajomban,
Rettegek embertársaimtól és magamtól is!
talán nem érted szavaim,
De megérted zenémet.”*

/Szentgyörgyi Albert: Psalmus Humanus/

Elsőként a kodályi zenepedagógiai hagyományokon alapuló integrált művészetpedagógiai program bemutatását hallhattuk Katalin előadásában. Számomra, aki Békéscsabáról kerültem a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karára, ismerősen cseng Békéstarhos neve. Ám eddig a pillanatig nem tudtam, hogy itt született az első, új típusú iskola, 1946-ban. A táblázat, amit a kivetítőn láthattunk, igen megdöbbentett. 1946-ban az 1-4. évfolyamon 6, 5-6. évfolyamon 8, míg 7-8. évfolyamon 10 zeneóra volt egy héten a gyermekeknek. Az általános iskola utolsó két évében a kötelező zongora mellett heti két órában egy második hangszert is kellett tanulniuk.

És mit tapasztalunk ma? Jobb esetben heti két óra van egy-egy iskolában, de a többségében mindenki csak heti egy órában hall valamit a zenéről, énekóra keretében. Pedig Márai Sándor is leírta, „*a művészet élmény, s ezt a normális ember is tudja...ahová a zene kiárad, ott az értelem törvényei nem érvényesek többé....De a művész, az igazi, nem „tévedhet” semmiféle pályára, nem lehet más, csak író vagy festő, vagy zenész. Aki így művész, annak végzete van. Ez a legtöbb.*” /Füves könyv/

Ez Kodály Zoltán korai gondolatai között is szerepel, ahol azt mondta, a gyerek egész személyiségét akarjuk nevelni és nem művészeket. Ezt támasztja alá Howard Gardner többszörös intelligencia elmélete is, melyben kifejti, hogy ahelyett, hogy a művészeti oktatást erősítsen, mely fejleszti a diákot, lexikális anyaggal tömjük a gyerekek fejét. Pedig az eminens tanuló is 5 év alatt elfelejti a lexikális anyagot, ha nem használja.

A mai oktatási rendszerben egy iskolának három pilléren kellene működnie:

1. FEJ – közismereti nevelés
2. SZÍV – érzelmi, művészeti nevelés
3. CSELEKVÉS – gyakorlati nevelés

Stipkovits Fülöp előadásában egy csoportfeladatot kaptunk. Azon kellett elmélnünk, miért hasznos a zenetanulás. Mit mondhatunk a szülőnek, és miért kell a zene fontosságára felhívni a kollégáink figyelmét is. Zenetanárokként mindannyian tudjuk, hogy a zenével foglalkozó gyermeknek más az életvitele. Mert a zenetanulás:

 rendszerességre szoktatja

 komplex információk agyi feldolgozását igényli

 fejleszti a memóriát

 növeli a szociális kompetenciát

 fejleszti a matematikai készségeket

 fejleszti az idegen nyelvi kompetenciákat

Fülöp előadása közben ízelítőt kaphattunk **Dr. Márkusné Natter-Nád Klárának** köszönhetően a német nemzetiségi tankönyvcsalád példányaiból, melynek most az 1-4. évfolyamos összevont kötetét, és a korábban kiadott 1-2. és 3-4. évfolyamos példányaikat is átlapozhattuk. Klára néni, akit tanított Szőnyi Erzsébet, Kodály Zoltán és Szabolcsi Bence is, a közelmúltban kapott vasdiplomát, már gyermekkorában, a felvidéken látta, mennyire fontos, ha az ember tud nyelveket, hiszen már akkor, a három beszélt nyelvvel meg tudta magát értetni mindenkivel. Ilyen példákkal előttünk a mai diákok is sokkal jobban elgondolkodhatnak az idegen nyelv fontosságáról. Legyen az német, angol francia, vagy a most egyre inkább divatos orosz, vagy kínai.

Az angol nyelv fontosságáról és az ELTE képzéseiről **Dr. Bodnár Gábor**, egyetemi docens, a Zenei Tanszék vezetője adta át információit.

Számomra a következő előadó egyike volt azoknak, akik nagyon magukkal ragadtak a három nap folyamán. **Tóth Zsuzsanna** színházpedagógus gyakorlati példákon keresztül mutatta be a személyese és szociális készségfejlesztést a drámapedagógia eszközeivel. Van szerencsém Pécsen egy olyan Gimnáziumban tanítani, ahol nagyot álmodó kollégák 1992-ben megalkották humán tagozatunk alappillért. E tagozat jellegzetessége volt egy speciális tanóra, a *Kortükör*, melyen a diákok a korszakokat komplex, átfogó keretek között, egyszerre több tanár jelenlétében dolgozták fel – eljátszva egy lovagi tornát, Mátyás király reneszánsz lakomáját, XIV. Lajos egy napját, vagy akár egy párizsi kávéházat. Hagyomány, hogy a humános osztályok minden évben karácsony előtt egy színdarabot mutatnak be a diáktársaiknak, szülőiknek, kollégáknak. Mert minden gyermekben ott a színész, csak ki kell hozni belőle. Ha akar, legyen élő díszletként fa, vagy legyen Ő Mirigy, a Csongor és Tündéből, vagy akár csak egy Buszra váró utazó.

/2011/

/2013/

/2016/

Hiszen „abban kell őket megszólítani, amiben jók”. Sajnos ez a tantárgyunk akkreditáció hiányában kikerült a tanórák közül, s a humán tagozat is megszűnt, így már csak a 10-12. évfolyamon gyakorolhatjuk a színjátszás felejthetetlen pillanatait, heti egy órában. Bár a szereplő diákok maroknyi csapata mindig nógat bennünket egy Helikoni darab megrendezésével, ahol sajnos a zsűri, nem mindig gyerekbarát, sokszor igen negatív véleménye visszaveti az áldozatos munkával felkészülő diákok és pedagógusok erejét. De amíg van rá igény, helyt állunk, mert a jó pedagógus, már csak ilyen.

„Hozzon a gyermeknek mindenki, amit tud: játékot, zenét, örömet.
De hogy mit fogad el: azt bízunk rá.
Csak az a lelki táplálék válik javára, amit maga is kíván.”
/Kodály Zoltán/

Dr. Mindszenti Zsuzsannával a pécsi Európa Cantaton találkoztam először. Már akkor nagyon magával ragadó volt az a lendület, melyet most is azonnal a belépésénél megtapasztalhattunk. Sürgött forgott a teremben, s mire észbe kaptunk, már „Eljöttünk mind, zengjen az ének, Isten áldását, ma hintse ránk” csengett az énekünk, kánonban. Ő is vallja azt az alátámasztott tény, hogy a zenei nevelésben személyiségformálás rejlik, mert arra emlékszünk legjobban, ami megérint érzelmileg. Kiemelte a szövegiség fontosságát, és azt, hogy tegyünk minél többet a zenei „igénytelenség” felszámolásáért. Egy sima Gimnáziumban hatalmas erőfeszítés egy kórus fenntartása, működtetése. Támogatottság hiányában (és itt nem az iskolavezetésre gondolok) sajnos igen kevés diákkal tudok dolgozni. A 10% tud egyáltalán kottát olvasni, 60% vidéki, aki nem tud hazamenni, ha megvárja a próba végét, a fiúk ebben a korban (15-19 évesek) pedig a „ciki” kategóriába sorolják az éneklést. Szerencsére, az egyetemi tanulmányaim óta folyamatosan magamba szívom karnagyunk, Jobbágy Valér által (heti 6-10 óra kórusban való énekléssel, néha a felnőtt kórus vezetésével) a silány daraboktól mentes repertoárt. Bár be kell vallanom, néha engednem kell a köz „igényének”, és egy-egy mai „slágert” be kell rakni a karácsonyi műsorba, de a csillogó szemek mindenért kárpótolnak egy Kodály: Ave Maria után, vagy amikor a két, 16 éves fiú kiáll a 15 lány mögé, és egyedül elénekli a népdalcsozor egy versszakát az Éneklő Ifjúságon. Azt gondolom, ez a kóruséneklés egy, a mindennapos éneklést szinte betartani képtelen világban.

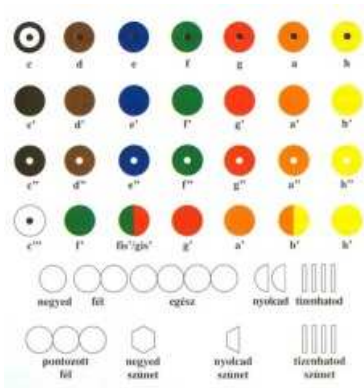
Ahogy Zsuzsanna idézte Schumannnt, „ha jó zenész vagy, a zene nem csak az ujjadban van, hanem a szívedben is lakozik”. Itt a diákok hangszalagja a zongorabillentő, és a hamiskás, olykor elcsukló hang a lélek, mely mindenért kárpótol.

„Az iskolában úgy tanítani az éneket és zenét, hogy ne gyötrelmem,
hanem gyönyörűség legyen... ezt megszerezni az iskola kötelessége.”
/Gyermekkarok, 1929/

Kaibinger Pálnak köszönhetően bepillantást nyerhettünk a gyógypedagógiai zeneoktatás fontosságába. Dokumentumok alátámasztják, hogy a zenének gyógyító hatása és ereje van, hiszen ezt már az ókori görögök is „felfedezték”. A gyógypedagógiában használt módszertani különbségek hatásosak lehetnének a többségi iskolai oktatásban is. Hiszen ott is használhatnánk a következőket:

élményszerű tanítás
kis lépésekben haladás
kevesebb változatosság
tudatosság a tanári munkában

nevelői tapintat – énekléseknél
nyugodt légkör, felkészült tanár
az iskola szerepe

A zeneterápia a személyiségfejlődéshez és formáláshoz használja a zenét. A legjobb, minél korábban elkezdni a gyermeknél. Ezt támasztja alá az a kodályi gondolat, mely szerint, „ha a gyermek óvodás korú zenei nevelése kimarad, az már pótolhatatlan. Fejlesztőpedagógusok részére tartott továbbképzésen hangzott el az a vélemény, hogy: „ha ilyen sok mindent el lehet érni a Kodály módszerrel, nem is kéne fejlesztőpedagógia.”

Megtudhattuk még azt is, hogy a nagy, és híres művészek közül ki volt perfekcionista, zárkózott, útkereső, problémás és reziliens; genetikai öröklődés-e a tehetség, vagy, mint ahogy erre fény derül, van olyan zenész, akinek a felmenői között egyáltalán nem volt egy zenével foglalkozó ember sem. Előadásának utolsó részében pedig Heinrich Ullrich (1950-) által kifejlesztett Ulwila-módszer alapjairól és a gyakorlati megvalósításáról hallhattunk.

Az előadássorozat következő résztvevője **Reikort Ildikó** volt, aki a Komplex művészeti nevelés a Kokas módszerbe ágyazva című előadásával egy szenzációs bemutatót tartott Nekünk DE velünk. Hiszen kúszunk a földön, táncoltunk egy Albinoni oboaversenyre, és fogkefével festettük ki magunkból az érzéseinket ugyanerre a zenére. Húsz év emléke jött vissza az előadása közben, hiszen éppen 1997-ben az egyetemen Lakner Tamás meghívta hozzánk Kokas Klárát, és azon a hétvégén, a földön kúszva-mászva a „zene fölemelte a kezeimet” Klára néni társaságában, amit azóta sem felejtettem el. Köszönöm Ildikónak és K. Udvari Katalinnak, hogy ez az élmény újra belém ivódhatott, és remélem, nem kell újabb húsz évnek eltelnie. Az iskolai tanításom során én is szoktam alkalmazni, hogy felteszek egy zenét, és azt mondom a diákjaimnak, fogd a ceruzát, és vigye a kezedet a zene. Sokszor furcsán néznek rám, hogy hiszen énekóra van, nem rajz...erre csak annyit mondok, tudom, de rajzold le a hangjegyeket, és a színeid elárulják, neked mit mond ez a zene. Álljon itt néhány képi példa azokról, amit a továbbképzésen alkottunk.

Bertalan Edit személyében egy igazi odaadó pedagógust ismerhettünk meg. Megtudtuk, hogy három éve már „csak” tanár a Hétszínvilág Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményében, ahonnan először kifordult, amikor egy gyöngyfüző szakkör megtartására érkezett, de 15 éve nem tudja becsukni maga mögött az ajtót. Egy mondata nagyon megfogott: „ne tűnjünk el az UNIO medencéjében, hanem óvjuk a hagyományainkat.” Mert a szociális hátrányban, kisebbségben élők ezekre mindig figyelnek, de mi, akik a többséget képviseljük, számunkra minden érték múlandó és kiveszik belőlünk a gyökereink ápolása.

Baráth Zoltán Nagykanizsáról érkezett, aki a mai „Z” generáció nyelvén szólt hozzánk. Bitek, softwarek, hangkártyák, midi és mp3 szavak hallatán többen csak bólogattak, de voltak köztünk olyanok is, akik jól ismerték a példaként felhozott MuseScore vagy Sibelius program minden rejtelmét. Az iskolai háttér, ma úgy gondolom, kielégítő is lehetne, hiszen minden iskolában van legalább egy-egy teremben valamilyen digitális eszköz, melyekkel színesíthetjük a tanórát és élménydúsabb képet tudunk adni a diákoknak egy-egy korszakról.

Kovács Henrik a szombat esti fáradságunkat enyhítette egy kis néptáncal. A békéscsabai Konziban nekünk testnevelés óra helyett néptánc volt a kötelező mozgásforma, s ez a „szerelem” a népzene és a tánc iránt, azóta is megmaradt. Nagyon jó előadót, ahogy ő nevezi magát „tánc megtanítót” ismertem meg a személyében.

Az utolsó nap reggelén a hangszereké volt a főszerep, és mi alkottuk a zenekart. **Vass Veronika** az iskolás kor előtti zenei nevelés – a zene hatása a különböző életszakaszokban című előadásában rámutatott arra, hogy a gyermek számára miért fontos, hogy minél korábban találkozzon a zenével. Egy mindenki számára jól ismert Kodály idézet, mely szerint „a gyermek zenei nevelését már az anyaméhben el kell kezdeni” gondolata ösztönözte a várandós édesanyáknak és persze az apukáknak tartott gyermekhangversenyeket, Ringató foglalkozásokat. Erről láthattunk egy videofelvételt is, ahol Veronika kórusa tanítja meg a dalokat a kis csoportnak, aki összegyűlt az Uzsoki Utcai Kórházban. Mivel itt, ebben a formában hanganyagot csatolni, nem tudok, csak az emlék és a technika segítségével tudom megőrizni magamnak, a kis zenekarunk által kreált darabot. A kóruséneklésben rávilágított az életkori sajátosságok fontosságára, és arra, hogy történjék bármi, csak tiszta forrásból dolgozzunk.

Utolsó előtti előadóként **Dr. Pásztor Zsuzsanna** zongora művésztanárként, első Kokas – kutatóként a Kovács módszerről tartott igen Pazar bemutatót. Egy 1997-ből származó Magyar Konyha – Gasztronómiai magazin 16. oldalán egy Kodály Zoltánról szóló cikket olvashatunk. Kodály még 1959-ben látta az összegyötört zenészeket a Zeneakadémián, s arra az elhatározásra jutott, hogy ez így nem jó. Ezt a kezdeményezést Dr. Kovács Géza fejlesztette módszerre, s ennek köszönhetően a teljesítmény növelése és a munkabírás kitolható. Mi kell ahhoz, minden dolgozó számára, hogy munkája gazdaságos legyen, bármilyen területről legyen is szó?

- alvás
- mozgás
- friss levegő
- megfelelő táplálkozás

Így leírva, ezek nem is olyan bonyolult dolgok, a mindennapjaink velejárói, amennyiben van elég időnk erre. De ha nincs, akkor segíthet a munkaképesség – gondozás a közoktatásban és a zeneoktatásban, hiszen ez a módszer az egyik legfontosabb elemként kellene, hogy beépüljön a pedagógiai programokba. Segíti a testileg, fizikailag és szellemileg elérni a legjobb pozíciót, foglalkozási ártalmak nélkül. Számomra ismeretlen volt ez a módszer, így a diákokkal már ki is próbáltam a délutáni kóruspróba bevezetéseként egy mozgáspihenő gyakorlatsort. Mivel a védett sávban elhelyezett énekkari próba nálunk kivitelezhetetlen, így a délutáni fáradtságban nagy hasznát vettem a gyakorlatnak.

A továbbképzés záró előadója **Somody Beáta** volt, aki személyes történetével nagyon megérintett. Elmondta, hogy a munka, melyet ő végez, egy küldetés. Most ugyan új intézménybe került, ahol újra fel kell építenie mindent maga körül, mely egy másik véglet, a korábbihoz képest, ahol halmozottan hátrányos, roma gyerekekkel élte a mindennapokat a kiállítások, felújítások, díjak és a „Pilvax kávéház” falai között. De pozitív gondolkodásmódjának köszönhetően a mélységek után újra beállat a sorba, s vallja, hogy „az ember nem csak dolgozik, hanem a munkában fejlődik is”. Köszönöm Tőle ezt az útravaló gondolatot.

Végezetül had köszönjem meg K. Udvari Katalinnak ezt a tartalmas, hihetetlenül gazdag ismeretanyagot nyújtó három napot. Úgy gondolom, az Ő maximális precízsege, a „csapatának” irányítása elengedhetetlen a PSALMUS működéséhez.

„Uram! Legyünk társak az alkotásban
Dolgozzunk tovább műved nyomán,
Hogy bolygónk a bőség, a boldogság
És az összhang erős otthona legyen.

Uram! Mentsd meg gyermekeim,
Mentsd meg szellemüket,
Hogy romlottságom ne ronthassa meg őket,
Mentsd meg az életüket.”
/Szentgyörgyi Albert: Psalmus Humanus/

Forrás:

<https://www.szepi.hu/irodalom/vers>

Márai Sándor: Fűves könyv

https://www.oktatas.hu/hivatali_ugyek/kir_latogatoknak/kir_info!/KIR_Info_Publikus/Home/DownloadDocument/7890+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu&client=firefox-b

http://kodaly.hu/hu/kodaly_zoltan/koncepcio

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/20090007_orientacios_kepessegek_fejl_modszertana/TANANYA_G/13_1_2.scorm